Gėlių vainikas Motinai

Angelė JAKAVONYTĖ

Mamyte... Mama... Mamuliuk… Mamyčiuk. Daugeliu mažybinių vardų kreipiamės į savo motinas, ypač kai gegužės mėnesio pirmąjį sekmadienį minima Motinos diena. O ir visa gegužė tarsi tampa motinų mėnesiu: per mūsų dangiškąją Motiną – Mergelę Mariją, Jėzaus Motiną, kai gegužės vakarais namuose ir Lietuvos bažnyčiose kalbama arba giedama Švč. Mergelės Marijos litanija... Ši litanija savo poetiškumu, skaidrumu išsiskiria iš kitų maldų.

Dievo Motinos kultas yra paplitęs visame krikščioniškame pasaulyje, o Motinos diena visur minima ir švenčiama būtent pavasarį, kai atbunda gamta, sužaliuoja ir sužydi gražiausios gėlės, kai sugrįžta paukščiai į savo lizdus, kad paleistų į pasaulį savo vaikus.

Motina, prigimtinės gyvybės teikėja, dėl savo motinystės jau tampa palaiminta. Kai gimusiam kūdikiui ima ryškėti aplinkinio gyvenimo vaizdai, pirmas vaizdas – palinkęs prie lopšio Motinos veidas, jos šypsena, jos akyse atsispindintis rūpestis ir meilė, tampa pirmuoju įspūdžiu, pirmu ryšiu su pasauliu. Motina yra pirmoji jo maitintoja...

Visa tai patyriau ir aš, nes ir mano Motina pirmoji man šypsojosi, ir aš jai pirmajai šypsojausi, verkiau, skundžiausi, krykštavau iš džiaugsmo...

Mano mama, Zosė Jezukevičiūtė-Jakavonienė, buvusi Sibiro tremtinė, sovietinių okupantų nutremta į tolimą Tanzibėjaus gyvenvietę prie Mongolijos sienos.

Ten ji susipažino su mano tėveliu, partizanu Juozu Jakavoniu, ištekėjo, ten gimė mano vyresnioji sesuo Birutė, o aš gimiau jau Lietuvoje, Kasčiūnuose, po kelių mėnesių sugrįžus...

Su tėvais Juozu ir Zosia Jakavoniais

Grįžusi iš tremties mama su tėčiu nuvažiavo į savo tėviškę, Kapiniškių kaimą, tačiau prieš antrą trėmimą pastatyto gražaus namo nerado.

(keliama į 4 psl.)

Gėlių vainikas Motinai

(atkelta iš 1 psl.)

Jog čia kažkada stovėjo namai, bylojo tik apsamanoję akmenys. Nė pėdsako nepaliko naikintojai, siaučiant pokario sovietinės okupacijos viesului.

Kokie skausmo kalavijai pervėrė jos širdį, gali suprasti tik tas žmogus, kuris išgyveno panašų gyvenimą... O tokių Motinų likimų buvo labai daug.

Tėvai prisiglaudė mano tėčio Juozo tėviškėje, Kasčiūnų kaime, ant Merkio aukšto kranto. Buvo jauni, tad ištvėrė ir pusiau badą, ir skurdą, kai tėvelis iš pradžių negalėjo net prisiregistruoti Lietuvoje, o neprisiregistravęs negavo net juodžiausio darbo.

Su dviračiu važinėjo į Baltarusiją 50 kilometrų, kad galėtų mums uždirbti duonos, o mama sukosi kaip darbšti bitelė namuose. Rūpinosi, kad mudvi su sese būtume ne tik pavalgiusios, aprengtos, bet vėliau ir išmokslintos... Nors vaikystėje su sese Birute neturėjome brangių žaislų, gražių drabužių ar skanumynų, tačiau mes jautėme begalinę tėvų meilę, troškimą, kad tik mums viskas gerai sektųsi.

Mamytė buvo tikra mano tėčio partizano Juozo Jakavonio-Tigro bendramintė ir bendražygė, puoselėdama skaudžios pokario dzūkų istorijos atminimą, kiekvieną atvykėlį sutikdama su šypsena ir smalsumu: iš kur tas žmogus atvyko, kaip rado kelią į nuošalų, pušynuose skendintį vienkiemį. Mamytės tėvą suėmė, kai jai buvo 7 metai. Daugiau jo ir nematė...

Mama aplink namus augino daug gėlių, nes turėjo įgimtą grožio pajautimą. Ji viską mokėjo: skanų valgį pagaminti tarsi iš nieko, gražius drabužėlius pasiūti... O svarbiausia – mama įdiegė gilų religinį jausmą, supratimą, kas yra gera, o kas bloga, kas gražu, o kas nepriimtina. Ji mus auklėjo savo pavyzdžiu: darbštumu, patriotinėmis dainomis, gėrio ir grožio pajautimu, meile žmonėms, gyvulėliams ir paukščiams, laukų, sodo ir miško teikiamomis gėrybėmis. Kad pridurtų skanesnį kąsnelį prie namų ūkio, radusi laisvą valandėlę nuo darbų, vis bėgdavo į mišką grybauti... Mamos nuopelnas, kad mūsų šeima visada buvo darni, vaišinga, rūpestinga, padėdavo taip pat skurstantiems giminaičiams...

O tėvų gyvenimo pavyzdys mums buvo didžiausias autoritetas. Jų dėka gaudama darbštumo, sąžiningumo, Tėvynės meilės ir pagalbos žmogui pamokas, pradėjau suprasti giluminę Tėvynės ir artimo meilės prasmę. Gerumo ir atjautos kitiems pamokos nenuėjo veltui. Jos padėjo pagrindus tolesniam mano gyvenimui, nusidriekiančiam per mokyklas: pradinę, vidurinę, universitetus…

Ši Motinos diena man bus liūdniausia, nes negaliu apkabinti ir pasakyti: kaip aš Tave myliu ir kaip Tau už viską esu dėkinga, miela Mamyte, – prieš pusę metų ji išėjo Amžinybėn… Pasodinau ant jos kapo gėlių, pasimeldžiau ir padėkojau jai už jos gerumą… Tikiuosi, ji išgirdo…

Puikiai prisimenu tas savaites, kuomet budėjau prie jos lovos ir daug kalbėjau jai, kaip ją myliu, dėkojau už jos pasiaukojimą ir gerumą, už skanius jos valgius, už jos begalinę meilę mums visiems. Dainavau kartu su Mamyte jos išmokytas patriotines dainas. Ji mažai kalbėjo, bet su dideliu dėkingumu žiūrėjo į mane. Džiaugiausi, kad per tas dienas praleistas kartu išsakiau tiek daug dėkingumo žodžių…